Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 6 Sayı: 10 Güz 2005

s. 87- 102

DALCROZE EURHYTHMICS ÖĞRETİMİNİN MÜZİKSEL BECERİLER, MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLAR VE MÜZİK YETENEĞİNE İLİŞKİN ÖZGÜVEN ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ[1]
Yrd. Doç. Dr. Sermin BİLEN[2]

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Dalcroze Eurhytmics Öğretiminin; temel müzik bilgilerinin, müziksel işitme becerilerinin, şarkı söyleme becerilerinin, müziğe bedeni ile uyum gösterme becerilerinin, müzik yeteneğine yönelik özgüvenin ve müzik dersine yönelik tutumların gelişimi üzerindeki etkilerini belirlemektir. Ön-test-son-test kontrol gruplu deneme modelindeki bu araştırma, 2004–2005 öğretim yılı güz döneminde İzmir Buca Kaynaklar İlköğretim Okulunda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sırasında deney grubunda (n=31) Dalcroze Eurhytmics Öğretimi, kontrol grubunda (n=32) ise geleneksel müzik öğretimi uygulanmıştır. Deney grubu, müziksel öğeleri beden hareketleri aracılığıyla çalışmıştır. Bedensel hareket içerikli müzik öğretiminin bir parçası olan bu hareketler, seslerin yüksekliğini, yönelimini, sıralanışını, gürlüklerini ve dinamiklerini simgeleyecek şekilde düzenlenmiştir. Kontrol grubu ise bedensel hareket içerikli herhangi bir eğitim almamış, geleneksel şarkı söyleme, nota yazma ve temel müzik bilgilerini öğrenme etkinlikleri almışlardır. Her iki gruba da araştırma sırasında aynı şarkılar ve konular öğretilmiştir. Araştırmada veriler, deneysel işlemlerden önce ve sonra uygulanan test, ölçek, gözlem ve görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırma sonunda, Dalcroze Eurhytmics Öğretiminin incelenen tüm bağımlı değişkenler üzerinde Geleneksel Müzik Öğretimine göre anlamlı düzeyde ($p<.01$) daha etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dalcroze Eurhytmics, Müziksel Beceriler, Tutum, Özgüven

[1] Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikbilimleri Bölümü Müzikoloji Anasanat Dalı

[2] Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

EFFECTS OF DALCROZE EURHTYMICS TEACHING ON MUSICAL APTITUDES, ATTITUDES TOWARD MUSIC LESSON AND SELF-CONFIDENCE IN MUSICAL APTITUDE

ABSTRACT

The purpose of the study was to determine the effect of Dalcroze Eurhytmics Instruction on the musical skills, attitudes toward music class and self-esteem of music ability. Subjects in the experiment were studying in İzmir Buca Kaynaklar İlköğretim Okulu at fourth-grade in 2004-2005 school year. In the process of experiment the treatment group (n=31) received music classes with Dalcroze Eurhytmics Instruction, and the control group (n=32) received music classes with Traditional Music Instruction. The treatment group represented music with body movements. The gestures formulated as part of the movement-based instruction represented the melodic properties of register, direction, progression, intensities and dynamics. The control group did not receive any movement based music instruction but received singing, writing and basic music concepts instruction. Both groups received the same subjects and songs. Pre and post measures were collected with tests, scales, observations and interview techniques. At end of the study it was found that Dalcroze Eurhytmics Instruction made more significant difference (p<.01) on the all dependent variables has been studied than the Traditional Music Instruction.

Keywords: Dalcroze Eurhytmics, Müziksel Beceriler, Tutum, Özgüven

I. GİRİŞ

I.1. Problem Durumu

20. yüzyıl, etkileri günümüze dek uzanan belli başlı müzik öğretim yöntem ve yaklaşımlarının doğuşuna sahne olmuştur. E. J. Dalcroze tarafından 20. yy'ın ilk yarısında geliştirilen ve Dalcroze Eurhythmics adıyla anılan bir yaklaşım, Carl Orff, Zoltan Kodaly ve Schiniki Suzuki tarafından geliştirilen müzik öğretimi yaklaşımlarının tarihsel açıdan öncüsü durumundadır. Bu yaklaşım, müziğin temel öğesinin ritim olduğu ve müzikteki tüm ritimlerin kaynağının insan bedeninin sahip olduğu doğal ritimlerde var olduğu düşüncesine dayanmaktaydı.

Müzikle bedensel hareketler arasındaki bağıntı ve dönüşüme dikkati çeken E. J. Dalcroze, müziksel kavrayış sırasında insan bedenini eylemsel sürecin baş mimarı olarak görmüştür. E. J. Dalcroze, bedenin zihnin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve bedenle zihnin işlevlerinin ayrı ayrı değil, aynı anda uyum içerisinde etkinleşmesi gerektiğini belirtmiştir (E. J. Dalcroze, 1930; Juntunen ve Hyvönen, 2001: s. 204'deki alıntı). E. J. Dalcroze'un amacı, yapılan egzersizlerle duyuları, bedeni, zihni, duyguları

ve müziği tek bir deneyimin içinde eriterek, insanın psiko-fiziksel varlığını müziğin ve hareketin içinde ve süresince geliştirmekti. Müziğin en önemli öğesi olarak gördüğü ritmin zihinsel değil fiziksel bir özellik olduğunu söyleyen E. J. Dalcroze'un (E. J. Dalcroze, 1930; Williams, 1995: s. 27'deki alıntı) müzik eğitimine getirdiği en büyük yenilik, müziksel kavramların anlaşılmasını kolaylaştıracak ve destekleyecek ve böylece müziksel performans sürecindeki fiziksel gerekliliklere bir farkındalık kazandıracak olan anlamlı ritmik hareket deneyimleriyle öğrenme sürecini birleştirmekti. Bu süreçte müzikle bedensel hareketler arasındaki bağıntı ve dönüşümler basit ve düzensiz tepkiler yerine somut, düzenli ve simetrik dönüşüm stratejilerini içeren öğretimsel içeriklerle düzenlenmiştir. Choksy (1986: 27), E. J. Dalcroze'un geliştirdiği müzik öğretim yönteminin temellerini şöyle özetlemişti:

> Müzik seslerin ve hareketlerin bileşiminden oluşur. Ses, hareketin bir biçimi olarak ikinci sıradayken, ilk sırada ritim vardır. Bu yüzden müziksel çalışmalarda öncelik bedensel hareket çalışmalarına verilmelidir... Müzikteki en güçlü ve yaşamla en ilişkili öğe ritmik bedensel hareketlerdir… Kuram eylemi takip etmelidir. Çocuklar öğretilmek istenenleri deneyimlemeden önce kurallar öğretilmemelidir… Bu deneyimler kuralların öğrenilmesine destek olacaktır… Bir çocuğa öğretilecek ilk şey tüm yeteneklerini kullanmaktır… Eurhythmics'in amacı öğrencilere "biliyorum" değil "deneyimledim" dedirtmektir.

E. J. Dalcroze'a göre, müziksel seslerin hızı zaman boyutunda, seslerin süresi hareket alanı boyutunda ve seslerin hareketini yönlendiren enerji ise bedensel kuvvetle ilişkili olarak ele alınmalıydı. O dönem için oldukça radikal ilke ve stratejiler dizisi getiren bu yönteme E. J. Dalcroze, öteden beri etkilendiği Eski Yunan'ın "zıtlıkların dengesi" felsefesinden yola çıkarak, eski Yunanca'da "iyi akış" ya da "iyi hareket" anlamına gelen "Eurhythmics" adını vermişti (Mead, 1996: 38).

"Eurhythmics", "Ritmik solfej" ve "Doğaçlama" gibi üç aşamadan oluşan yöntem, genel bir isimlendirmeyle sadece "Eurhythmics" olarak anılmaktadır (Choksy,1986: 27). Bu durum, yöntemin yalnızca ilk ayağını oluşturan Eurhythmics'in, yöntemin en yaygın kullanılan aşaması olması sonucu ortaya çıkmıştır.

Eurhythmics üç alanda gelişimi hedeflemekteydi:

- Zihinsel ve Duyumsal Hedefler
    - Farkındalık
    - Konsantrasyon
    - Sosyal bütünleşme

- Müziksel değişimlerin anlaşılması ve ifade edilmesi

- Fiziksel Hedefler
  - Performansın kolaylaşması
  - Performansın belirginliği
  - Zaman-hareket alanı-enerji-ağırlık-denge/Yerçekimi kanunlarını müziksel ifadenin gelişimi amacıyla kullanmak
- Müziksel Hedefler
  - Hızlı, doğru, sıkıntısız ve güçlü bir müziksel işitmenin gelişimi ve bunun da müziksel icrayı, çözümlemeyi, okumayı, yazmayı ve doğaçlamayı yönlendirmesi (Choksy, 1986: 35).

Başta Dalcroze Eurhythmics öğretimi olmak üzere Orff ve Kodaly gibi müzik öğretim yaklaşım ve yöntemleri birçok ülkede devlet okullarında ve özel eğitim kuruluşlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak bu yaklaşım ve yöntemler, ülkemiz müzik eğitimi programlarında yer almamakta ve müzik öğretmenleri tarafından yaygın bir biçimde kullanılmamaktadır. Bunun yerine müziksel bilgilerin ezberlendiği, öğrencilerin bilgiyi keşfederek ve deneyimleyerek öğrendikleri olanakları yaratmaktan uzak, öğretmen ağırlıklı müzik dersleri, ülkemiz müzik eğitiminde sıklıkla görebileceğimiz bir manzaradır. Müzik öğretmenin aktif, öğrencilerin pasif olduğu, müziğin bir takım kurallar ya da tanımlar sistemi olarak ele alındığı, öğrencilerin öğretmeni taklit ederek müziği deneyimlemeye çalıştığı, öğrencilerin yaratıcılıklarını keşfetme ve sergileme olanaklarına pek yer veremeyen ve genel olarak geleneksel müzik öğretimi olarak tanımlayabileceğimiz bu öğretim yöntemi ile yıllardır devam ettiğini gördüğümüz ülkemizdeki müzik derslerinin, öğrencilerin temel müzik bilgilerini, şarkı söyleme ve çeşitli okul çalgılarını çalma gibi beceriler dışında çeşitli duyuşsal ve sosyal özelliklerini geliştirebilecek yaklaşım ve yöntemlerden yoksun olduğu görülmektedir. Ülke çapında görev yapan müzik öğretmenlerinin bedensel hareket içerikli müzik öğretim yaklaşım ve yöntemlerini ülkemiz müzik eğitimi programlarına uygun bir şekilde düzenleyerek kullanma becerisine sahip olmamaları da bu sorunun bir parçasıdır. Bununla birlikte, ülkemizde öğrencilerin müziksel yetenek ve becerilerinin gelişimini destekleyecek yaklaşım ve yöntemlerle ilgili bilimsel ve özellikle de deneysel araştırmaların eksikliği önemli bir sorundur.

I.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Dalcroze Eurhythmics Yönteminin temel müzik bilgilerinin, müziksel işitme becerilerinin, şarkı söyleme becerilerinin, müziğe bedeni ile uyum gösterme becerilerinin, müzik yeteneğine ilişkin

özgüvenin ve müzik dersine ilişkin tutumların gelişimi üzerindeki etkilerini belirlemektir.

I.3. Araştırmanın Önemi

Yukarıdaki gerekçelerle gerçekleştirilmiş olan bu araştırmanın, elde ettiği bulgularla ülkemiz müzik eğitimi ile ilgili program geliştirme çalışmalarına ve müzik eğitimi uygulamalarına ışık tutacağı, yapılacak olan müzik eğitimi araştırmalarına yeni yaklaşım ve bakış açıları kazandıracağı ve özellikle de müzik ve sınıf öğretmenlerine daha etkili bir müzik dersi işleyebilmeleri için yol göstereceği umulmaktadır.

I.4. Problem Cümlesi

Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin ve Geleneksel Müzik Öğretim Yöntemlerinden Kulaktan Notalı Müzik Öğretim Yöntemi ve Düz Anlatım Yönteminin; temel müzik bilgisi başarı düzeylerinin gelişimi, müziksel işitme beceri düzeylerinin gelişimi, şarkı söyleme beceri düzeylerinin gelişimi, müziğe bedeni ile uyum gösterme becerilerinin gelişimi, müzik yeteneğine ilişkin özgüvenin gelişimi ve müzik dersine ilişkin tutumların gelişimi üzerindeki etkileri nelerdir ve bu etkiler uygulanan öğretim yöntemine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

I.5. Denenceler

1. Dalcroze Eurhythmics Öğretimi, temel müzik bilgilerinin öğrenilmesinde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

2. Dalcroze Eurhythmics Öğretimi, müziksel işitme becerilerinin gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

3. Dalcroze Eurhythmics Yöntemi, şarkı söyleme becerilerinin gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

4. Dalcroze Eurhythmics Öğretimi, müziğe bedeni ile uyum gösterme becerilerinin gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

5. Dalcroze Eurhythmics Öğretimi, müzik yeteneğine ilişkin özgüvenin gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

6. Dalcroze Eurhythmics Öğretimi, müzik dersine ilişkin tutumların gelişiminde geleneksel müzik öğretimine göre anlamlı düzeyde daha etkilidir.

I.6. Sayıltılar

1. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler veri toplama sürecinde soruları dürüstçe yanıtlamışlardır.

2. Öğretmen ve öğrencilerin yanıtları var olan durumu yansıtmaktadır.

I.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Dalcroze Öğretiminin yalnızca Eurhythmics aşaması ile sınırlıdır. Yöntemin diğer aşamaları olan solfej ve doğaçlama bu araştırma kapsamında ele alınmamıştır.

2. Bu araştırmada Eurhythmics Öğretiminin sadece takip etme, hızlı tepki verme ve yenileme aşamalarındaki oyunları kullanılmıştır.

3. Bu araştırma ilköğretimin dördüncü sınıfı ile sınırlıdır.

4. Bu araştırmada müzik eğitimi; temel müzik bilgisi, müziksel işitme eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, müziğe bedeni ile uyum gösterme eğitimi ile sınırlıdır.

5. Bu araştırma on dört hafta süren yirmi sekiz saatlik ders ile sınırlıdır.

II. YÖNTEM

Bu araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile, doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir (Karasar, 2002:87). Ön-test-son-test kontrol gruplu deneme modelinin kullanıldığı araştırma (Karasar, 2002: 97) deney ve kontrol grupları olarak belirlenen iki grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda dersler, "Dalcroze Eurhythmics Öğretimi" ile kontrol grubunda ise "Geleneksel Müzik Öğretimi" ile gerçekleştirilmiştir.

II.1. Denekler

Araştırmada deneme modellerinin dış geçerliğinin düşük olduğu gerçeğinden yola çıkılarak evren ve örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırmanın deneklerini İzmir Buca Kaynaklar İlköğretim Okulunda 2004-205 öğretim yılında öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmayı etkileyeceği düşünülen ailelerin eğitim düzeyleri ve grupların müzikle ilgili yaşantıları bakımından birbirlerine denk olmalarına özen gösterilmiş ve gruplar bu özellikler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Okul yönetiminden, öğrencilerden ve sınıf öğretmenlerinden elde edilen veriler sonucunda her iki grubun müzik eğitimi geçmişlerinin denk olduğu ve genel müzik eğitiminin ötesinde

ailelerinde müzik eğitimi almış ya da müziği meslek olarak yürüten bir birey olmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin okul dışında özel müzik dersi alıp almadıkları sürekli kontrol altında tutulmuştur. Bu açılardan denk olduğu görülen sınıflardan 4/A sınıfı deney grubu (n=32), 4/B sınıfı da kontrol grubu (n=30) olarak belirlenmiştir.

II.2. Deneysel İşlemler

Araştırma iki grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Deney grubuna Dalcroze Eurhythmics Yöntemi, kontrol grubuna ise geleneksel müzik öğretim yöntemlerinden kulaktan notalı müzik öğretim yöntemi ve düz anlatım yöntemi ile müzik eğitimi verilmiştir. Her iki grubun müzik derslerine aynı araştırmacı ve aynı yardımcı öğretmen girmiştir. Yardımcı öğretmen deney grubunda uygulanan derslerin içeriği hakkında araştırmacı tarafından eğitilmiş ve yönlendirilmiştir. Yardımcı öğretmen deney grubunda araştırmacı tarafından gösterilen hareketleri tekrar etme görevini yerine getirmiş, kontrol grubunda ise şarkı söyleme sırasında org ile eşlik etmiştir. Araştırma gruplarında gerçekleştirilen müzik öğretiminde hedeflerin, hedef davranışların, konuların, şarkıların, araç-gereçlerin ve zamanın aynı olmasına özen gösterilmiştir. Gerçekleştirilen müzik derslerinin içerikleri ülkemiz ilköğretim dördüncü sınıf müzik dersi müfredatı temel alınarak hazırlanmış ve müfredatta yer almayan herhangi bir hedef ya da hedef davranışa deneysel işlemler süresince yer verilmemiştir. Her iki gruba da derslerin başında aynı ısınma, yumuşama ve ses alıştırmaları yaptırılmış, aynı müzikler dinletilmiştir. Kulaktan Notalı Müzik Öğretim Yöntemi ile eğitilen kontrol grubunda şarkılar öğrencilere kulaktan öğretilmiştir. Müzik bilgileri ise düz anlatım yöntemi ile verilmiştir. Bu grupta öğrenciler yalnızca şarkı söyleme, nota ve yazı yazma gibi etkinliklerde bulunmuşlardır.

II.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları şunlardır:

1. Müzik Bilgisi Testi
2. Müziksel İşitme Testi
3. Şarkı Söyleme Becerileri Gözlem Formu
4. Müziğe Bedensel Uyum Ölçeği
5. Müzik Yeteneğine İlişkin Kendine Güven Ölçeği
6. Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği

Müzik Bilgisi Testi

Müzik bilgisi testi, deney sırasında öğretilen temel müzik bilgilerini yoklayan çoktan seçmeli 20 maddeden oluşmaktadır. Maddeler oluşturulurken ilkokul 4.sınıf müzik dersi programı (MEB, 1994; Uçan ve

arkadaşları, 2001) temel alınmıştır. Testin geçerliği için uzman görüşü ölçüt olarak alınmıştır. Testin iki-yarı güvenirliği Spearman-Brown formülüne göre hesaplanmış ve α= .88 olarak bulunmuştur. Testin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise α= .91 olarak hesaplanmıştır.

Müziksel İşitme Testi

Müziksel işitme testi, seslerin uzunluğunun ve incelik kalınlığının, değişen ritim kalıplarının ve seslerin, seslerin yüksekliğinin, yöneliminin ve sıralanışının çözümlenerek işitilmesine ilişkin çoktan seçmeli maddelerden oluşmaktadır. Maddeler oluşturulurken ilkokul müzik müfredat programı (1994) temel alınmıştır. Bilen (1995), ilköğretim okullarındaki müzik derslerinin genellikle müziksel işitme eğitimine dayalı olarak işlenmediğini belirtmiştir. Bu durum, müziksel işitme testini yanıtlayacak olan deney ve kontrol gruplarına benzer grupların bulunmasını güçleştirmiş ve testin ön denemesinin yapılmasını engellemiştir. Testin geçerliği konusunda uzman görüşü ölçüt olarak alınmıştır.

Şarkı Söyleme Becerileri Gözlem Formu

Bilen'in 1995 yılında geliştirdiği ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan şarkı söyleme becerileri gözlem formu kullanılmıştır. Bu formda detone olmadan söyleme, doğru soluk alma, sözcükleri iyi duyurma, sesleri doğru tınlatma ve nüanslamaya ilişkin 8 kritik davranış saptanmıştır. Her davranış kendi alanındaki puan üzerinden puanlanmıştır. İki bağımsız gözlemci arasındaki uyum Kendall Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve r: .77 olarak bulunmuştur.

Müziğe Bedensel Uyum Gözlem Formu

Müziğe Bedensel Uyum Gözlem Formu, öğrencilerin dinlediği bir müzikteki ritmik ve ezgisel öğeleri algılama ve bunları çok çeşitli beden hareketleri ile uyumlama becerilerini ölçmek için kullanılmıştır. Ölçek, Raebeck ve Wheeler (1970)'a ait Ritmik Etkinlikler Çizelgesi (Rhytmic Activities Chart) temel alınarak ilgili alanyazın çerçevesinde araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve geçerlik çalışması için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Hareketlerin çeşitliliği alt formuna ait iki bağımsız gözlemci arasındaki uyum Kendall Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve r: .81 olarak bulunmuştur. Hareketlerin müziğe uygunluğu alt formu ise öğrencilerin bedensel hareketlerinin müziksel öğelerle olan uygunluk düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Hareketlerin müziğe uygunluğu formuna ait iki bağımsız gözlemci arasındaki uyum r: .81 olarak belirlenmiştir. Bu formda 10 ayrı davranış yer almış ve her bir davranış, sergilenip sergilenmeme durumuna göre 0 ya da 10 puan olarak değerlendirilmiştir.

Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Ölçeği

Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Ölçeği, öğrencinin kendisinin ve aile, arkadaş ve öğretmen gibi yakın çevresinin düşünce ve görüşleri doğrultusunda biçimlenen müzik yeteneğine ilişkin özgüven düzeyini ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir Ölçek, Schmitt (1979) tarafından geliştirilen Self-Esteem of Musical Ability adlı ölçek temel alınarak ve ilgili alanyazın taranarak hazırlanmıştır. 25 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha güvenirliği α= .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği ise faktör analizi elde edilmiş ve ölçeğin tek faktörlü olduğu görülmüştür.

Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği

Deneklerin müzik dersine ilişkin tutumlarında Dalcroze Eurhythmics Yönteminden etkilenme derecelerini saptamak amacıyla Likert Ölçeği temel alınarak müzik tutum ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı α= .86 olarak bulunmuştur. Yapı geçerliği faktör analizi ile incelenmiş ve ölçeğin tek faktörlü olduğu görülmüştür.

III. BULGULAR

Bu bölümde toplanan veriler, uygun istatistiksel teknikler ile analiz edilmiş, bulgular çizelgeler ile açıklanmıştır.

III.1. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysell işlemler öncesi müzik bilgisi başarı düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik bilgisi ön-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. Elde edilen p değeri (.08) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi temel müzik bilgisi düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı anlaşılmıştır (p=.08>.01). Grupların deney sonu müzik bilgisi düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik bilgisi son-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Grupların Müzik Bilgisi Son-test Puanlarına Göre Yapılan t-testi Sonuçları

Ölçek	*Gruplar*	*n*	$\bar{X}$	*S*	*sd*	*p*	*Önem Denetimi*
Müzik Bilgisi Testi	Deney	30	68.83	10.96	59	.00	Fark Önemli
	Kontrol	31	37.90	12.70			

p=.00<.01

Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney sonu temel müzik bilgisi düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmektedir (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin müzik bilgilerinin öğrenilmesi açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın birinci denencesini desteklemektedir.

III.2. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysel işlemler öncesi müziksel işitme becerisi düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müziksel işitme ön-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. Elde edilen p değeri (.77) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi müziksel işitme becerisi düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olmadığı anlaşılmıştır (p=.77>.01)

Grupların deney sonu müziksel işitme düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik bilgisi son-test puanlarına göre t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Grupların Müziksel İşitme Son-test Puanlarına Göre Yapılan t-Testi Sonuçları

Ölçek	*Gruplar*	*N*	$\bar{X}$	*S*	*sd*	*p*	*Önem Denetimi*
Müzik Bilgisi Testi	Deney	30	78.83	7.50	57	.00	Fark Önemli
	Kontrol	32	48.75	13.31			

p=.00<.01

Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney sonu müziksel işitme düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmektedir (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin müziksel işitme becerilerinin gelişimi

açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın ikinci denencesini desteklemektedir.

III.3. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysel işlemler öncesi şarkı söyleme becerisi düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve başarı düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla şarkı söyleme gözlem formundan alınan ön-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. Elde edilen p değeri (.16) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi şarkı söyleme becerisi düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olmadığı görülmektedir (p=.16>.01). Grupların deney sonu şarkı söyleme beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla şarkı söyleme son-test puanlarına göre t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3. Grupların Şarkı Söyleme Son Gözlem Puanlarına Göre Yapılan t-testi Sonuçları

Ölçek	*Gruplar*	*N*	$\bar{X}$	*S*	*sd*	*p*	*Önem Denetimi*
Şarkı Söyleme Gözlem Formu	Deney	30	52.73	12.93	59	.00	Fark Önemli
	Kontrol	31	42.53	5.42			

p=.00<.01

Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney sonu şarkı söyleme beceri düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olduğu anlaşılmaktadır (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin şarkı söyleme becerilerinin gelişimi açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın üçüncü denencesini desteklemektedir.

III.4. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysel işlemler öncesi müziğe bedensel uyum beceri düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müziğe bedensel uyum gözlem formundan alınan ön-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. Hareketlerin çeşitliliği ölçeğinden elde edilen p değeri (.57) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi hareketlerin çeşitliliği açısından .01 düzeyinde anlamlı fark olmadığı görülmektedir (p=.57>.01).

Hareketlerin müziğe uygunluğu ölçeğinden elde edilen p değeri (.19) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi hareketlerin müziğe uygunluğu beceri düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olmadığı anlaşılmaktadır (p=.19>.01). Grupların deneysel işlemler sonu müziğe bedensel uyum beceri düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müziğe bedensel uyum testinden alınan son-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Çizelge 4'de verilmiştir.

Çizelge 4. Grupların Müziğe Bedensel Uyum Son Gözlem Puanlarına Göre Yapılan t-testi Sonuçları

Ölçek	*Gruplar*	*n*	$\bar{X}$	*S*	*sd*	*p*	*Önem Denetimi*
Hareketlerin Çeşitliliği Ölçeği	Deney Kontrol	30 28	7.01 4.08	2.23 .90	56	.00	Fark Önemli
Hareketlerin Müziğe Uygunluğu Ölçeği	Deney Kontrol	30 28	73.33 45.53	18.06 21.27	56	.00	Fark Önemli

p=.00<.01

Hareketlerin çeşitliliği ölçeğinden elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol grubu arasında deney sonu hareketlerin çeşitliliği açısından .01 düzeyinde anlamlı fark oluştuğu görülmektedir (p=.00<.01). Hareketlerin müziğe uygunluğu ölçeğinden elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol grubu arasında deney sonu hareketlerin müziğe uygunluğu beceri düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark oluştuğu anlaşılmaktadır (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin müziğe bedensel uyum gösterme becerilerinin gelişimi açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın dördüncü denencesini desteklemektedir.

III.5. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysel işlemler öncesi müzik dersine ilişkin özgüven düzeylerini birbirleriyle karşılaştırmak ve özgüven düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik yeteneğine ilişkin özgüven testinden alınan ön-test puanlarına göre t-testi yapılmıştır. Elde edilen p değeri (.36) .01'den büyük olduğundan deney ve kontrol

gruplarının deney öncesi müzik yeteneğine ilişkin özgüven düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olmadığı görülmektedir (p=.36>.01).

Grupların deney sonu müzik yeteneğine ilişkin özgüven düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik yeteneğine ilişkin özgüven testinden alınan son-test puanlarına göre t-testi yapılmıştır. t-testi sonuçları Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5. Grupların Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Son-test Puanlarına Göre Yapılan t-testi Sonuçları

Ölçek	*Gruplar*	*n*	$\bar{X}$	*S*	*sd*	*p*	*Önem Denetimi*
Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Ölçeği	Deney Kontrol	31 30	103.22 82.53	11.15 13.40	57	.00	Fark Önemli

p=.00<.01

Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney sonrası müzik yeteneğine ilişkin özgüven düzeyleri arasında .01 düzeyinde anlamlı fark olduğu anlaşılmaktadır (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin müzik yeteneğine ilişkin özgüvenin gelişimi açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın beşinci denencesini desteklemektedir.

III.6. Denencenin Sınanmasına Ait İstatistiksel Analizler

Grupların deneysel işlemler öncesi müzik dersine ilişkin tutum puanlarını birbirleriyle karşılaştırmak ve puanları arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını anlamak amacıyla müzik dersine ilişkin tutum testinden alınan ön-test puanları kullanılarak t-testi yapılmıştır. Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol gruplarının deney öncesi müzik dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu anlaşılmaktadır (p=.00<.01).

Gruplar arasında deneysel işlemler öncesi müzik dersine ilişkin tutum düzeyleri açısından anlamlı fark olduğu anlaşıldığından son-test puanları ön-test puanlarının olası etkisi göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Ön-test puanlarının son-test puanları üzerindeki olası etkisi ANCOVA tekniği ile çözümlenmiştir. Bu noktada ön-test puanları ortak değişken olarak çözümlemeye katılmış ve grupların ön-teste göre

düzeltilmiş son-test ortalama puanları karşılaştırılmıştır. Grupların ön-teste göre düzeltilmiş son-test puan ortalamaları Çizelge 8. 3'de verilmiştir.

Deney ve kontrol grubunun müzik dersine ilişkin ön-teste göre düzeltilmiş son-test ortalama tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını anlamak amacıyla ANCOVA testi yapılmıştır. ANCOVA testinin sonuçları Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. Ön-test Puanlarına Göre Düzeltilmiş Müzik Dersine İlişkin Tutum Son-test Puanlarının Kovaryans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	*KT*	*sd*	*KO*	*F*	*p*	*Önem Denetimi*
Model	6568.36	2	3284.18	35.57	.00	Fark
Ön-test	90.75	1	90.75	.98	.32	Önemli
Grup	4356.10	1	4356.10	47.19	.00	
Hata	5353.89	58	92.30			
Toplam	11922.26	60				

p=.00<.01

Elde edilen p değeri (.00) .01'den küçük olduğundan deney ve kontrol grubunun müzik dersine ilişkin ön-teste göre düzeltilmiş son-test ortalama tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (p=.00<.01). Bu bulgular Dalcroze Eurhythmics Öğretiminin müzik dersine ilişkin tutumların gelişimi açısından geleneksel müzik öğretimine göre daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, araştırmanın altıncı denencesini desteklemektedir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları incelendiğinde Dalcroze Eurhythmics öğretiminin incelenen tüm bağımlı değişkenler üzerinde geleneksel müzik öğretimine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde (p<.01) daha etkili olduğu anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularından yola çıkıldığında başta müzik eğitimi alanındaki program geliştiricilerine, M. E. B. yetkililerine, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlara, müzik öğretmenlerine ve bu alanda çalışan araştırmacılara ilişkin şu öneriler getirilebilir:

Ülkemiz çocukları üzerindeki etkisi daha önce deneysel bir çalışmayla sınanmamış olan Dalcroze Eurhythmics öğretiminin, ülkemiz müzik eğitimi programları açısından uygulanabilir olduğu bu çalışmayla kanıtlanmıştır. Bundan sonra yapılacak olan müzik eğitimi alanındaki program geliştirme çalışmalarında öğrencilerin ritmik ve bedensel hareket

becerilerinin gelişimine ilişkin hedef ve davranışların geliştirilmesi gerekmektedir. Müzik derslerinin daha sağlıklı ve uygun koşullarda gerçekleştirilmesi için gerekli fiziksel koşullar zaman kaybedilmeden sağlanmalıdır. Müzik öğretmenleri bedensel hareket içerikli müzik öğretim yaklaşım ve yöntemlerinden en az biri hakkında derin bilgi ve beceriye sahip olacak şekilde yetiştirilmelidirler. Müzik öğretmenleri, çalgılarında doğaçlama becerileri kazanacak şekilde yetiştirilmelidirler. Halen görev yapan müzik öğretmenleri için bedensel hareket içerikli müzik öğretim yaklaşım ve yöntemleri konusunda hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir. Bu konuda bilimsel çalışması olan araştırmacılarla müzik öğretmenleri bir araya gelmeli ve sürekli bir bilgi alışverişi ortamı yaratılmalıdır.

Üniversite ve okul işbirliği kapsamında okullar araştırmacılara açılmalı ve bunun önündeki bürokratik engeller hafifletilmelidir.

Müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır. Özellikle doktora öğrencilerinin evrensel düzeyde bilimsel çalışma ürünleri ortaya koyabilecek yeterlikte yetiştirilmesine özen gösterilmelidir. Müzik eğitimi alanında lisansüstü eğitim yapan öğrenciler bu alandaki yerli ve yabancı yayın ve araştırmalara kolayca ulaşabilecek şekilde eğitilmelidirler. Özellikle doktora düzeyindeki öğrencilere bu konuda uygun koşullar sağlanmalı, özendirilmeli ve yol gösterilmelidir. Araştırmacıların yurt dışı eğitimi alabilmeleri için gerekli her türlü kolaylık ve destek üniversite tarafından sağlanmalıdır.

Hiçbir yöntemin tek başına uygulandığında tek düzeliğe düşmekten ve sıkıcı olmaktan kurtulamayacağı unutulmamalıdır. Bu yüzden, müzik derslerinde Dalcroze Eurhythmics yöntemi, geleneksel teknikler ve diğer bedensel hareket içerikli müzik öğretim yaklaşım ve yöntemleri ile birleştirilerek eklektik bir yaklaşım ile kullanılmalıdır.

Müzik eğitimi alanında yüksek lisans ya da doktora düzeyinde bilimsel çalışma yapan araştırmacılar bedensel hareket içerikli müzik öğretim yaklaşım ve yöntemlerine ilişkin deneysel bulgulara duyduğumuz gereksinimi karşılayacak çalışmalar yapmalıdırlar. Bu alanda zamanla elde edilen birikim, ülkemiz müzik eğitimi açısından sağlayacağı yararların yanı sıra, ülkemiz müzik eğitimi araştırmalarının yurt dışında da yer edinmesini hızlandıracaktır. Bu alanda yapılacak çalışmalarda araştırmacıların deneysel çalışmaya özendirilmesi gereklidir.

KAYNAKLAR

Bilen, S. (1995). *İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri***.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Choksy, L., Abramson R. M., and Gillespie, A. (1986). *Teaching Music In the Twentieth Century*. Simon & Schuster, Inc.

Juntunen, M. L., and Hyvönen, L. (2004). Embodiment In Musical Knowing: How Body Movement Facilitates Learning Within Dalcroze Eurhythmics. *British Journal of Music Education*, Sayı:21, No:2 http://www.journals.cambridge.org/bin/ bladerunner (05.05.2005).

Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi***.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Mead, V. (1996). More Than Mere Movement. *Music Educators Journal*, 82(4).

MEB. (1994). *İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı.* Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara: Milli Eğitim Basımevi

Uçan, A., Yıldız G. ve Bayraktar, E. (2001). *İlköğretimde Müzik Öğretimi*. *İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme El Kitabı Modül 9,* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.

Williams, J. F. (1985). *A Philosophical Inquiry Into The Educational Theories of Jaques-Dalcroze and Kodaly*. Doktora Tezi. Oklahoma State University. http://www.umi.dissertations/gateaway (05.05.2005).

Alınış Tarihi: Ekim 2005
Hakemlerden Dönüş: Aralık 2005